

КАНАДІЙСЬКИЙ ЄПАРХІАЛЬНИЙ

ВІСТНИК

1

1942

Відсканував Василь Гаранджа

АРХІЄРЕЙСЬКЕ ПОСЛАННЯ

ДО ВСІХ ВСЕЧЕСНИХ ОТЦІВ ДУХОВНИХ І ВСІХ ВІРНИХ
НАШОЇ ДІЄЦЕЗІЇ
З НАГОДИ
ПРАЗНИКА ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСЕННЯ

“Ангел заспівав Благодатній: чиста Діво, радуйся!
і ще раз кажу: радуйся! Твій Син воскрес по трьох
днях із гробу й мертвих здвигнув. Люди, тіштеся!”

Христос Воскрес!

Мої Дорогі в Христі!

Що за гарна це пісня! Який зворушаючий її зміст! Яку чарівну мелодію вложила наша св. Церква в уста ангела, щоб він привитав нею Матір Божу з приводу славного воскресення Її Сина у самий день Великодня! Від непамятних часів лунає цей ангельський привіт у нашому обряді по наших церквах і ніколи не налюбуеться його новістю, свіжістю, словами й мелодією.

Щоб принайменше дещо могли ми перенятися цими воскресними почуваннями, що їх переживала Мати Божа в часі Великодня, коли то станув перед Нею Ангел і повен радісного схвилювання відспівав у Її присутності цей воскресний привіт, то застановімся хоч трохи над словами і змістом цього припіву з воскресного канону.

“АНГЕЛ ВОПІЯШЕ БЛАГОДАТНІЙ... — Ангел заспівав Благодатній: чиста Діво радуйся! Що за гарний вступ у привіті до Матери Божої! Ангел поздоровляє Її наймилішим привілем називаючи Її чистою Дівою і каже: Чистая Діво радуйся!

“І ще раз кажу: радуйся!” Своїм першим привітом для Матери Божої, наче не заспокоєний є Ангел і тому старається

подвоїти воскресну радість Марії. Йому мабуть прийшов на память перший привіт, що був відспіваний тому 33 роки в часі Її благовіщення де, хоч і відспівано Марії: “Радуйся!”, проте це “радуйся” скривало для Неї 7 мечів болів. І тому Ангел хоче зазначити Марії, що нинішнє воскресне “радуйся” є зовсім відмінне від попереднього. Звідси й додає: Чистая Діво: радуйся й ще раз кажу Тобі: радуйся! Чому?

Бо “Твій Син воскрес по трьох днях із гробу!” Минув для твого Сина Оливний Город із кровавим потом! Минуло бичування, наруги, терням вінчання. Минула хресна дорога й Голгофга! Нині **Твій Син по трьох днях воскрес із гробу!** Поконав усіх своїх ворогів! Відкупив увесь людський рід! Отворив усім небо! З Його страстей невисказаних осталося лише 5 ран на пам'ятку Його безмежної любови до людського роду, але й цих 5 ран сьогодні блестять пречудною красою. Чи не мала причини радіти Марія? Чи не могла Вона почуватися вповні щасливою, бачучи Свого Сина живим і щасливим?—Коли для когось по біда Христа була Великоднем, то певне найбільше для Марії. Ця радісна воскресна вістка в одній хвилині перемінила в Неї море болів у море щастя.

Не станув Ангел у своєму радісному співі на славному Христовому Воскресенні, але співаючи Марії ще додає: **“Христос ще й мертвих здвигнув!”** По впадкові нашого першого прародича Адама, перед цілим людством, як Адамовим нащадком, небо замкнулося. Одиною надією в Старім Завіті для умерших у Бозі, було це, що Господь обіцяв отворити небо ізза заслуг Свогого єдиного пречудного Сина щойно по кровавій жертві на Голгофті. Минали цілі віки й тисячеліття в терпеливому вижданні приходу Христа. Та щойно на Великдень прийшов час їхнього визволення із ада. Що за прегарна процесія мусіла це бути вибранців Божих, що всіх їх Христос із мертвих здвигнув, починаючи від Адама, патріархів, пророків і прочих старозавітних праведників, а кінчаючи на новозавітних вибранцях: Анні, Йоакимі, Йосифі й Йоанні Хрестителі...

Свій радісний, воскресний привіт до Матери Божої закінчує Ангел веселим співом:—**“Люди тіштеся!”** Люди киньте смуток! Не піддавайтесь знеохоченню! Не лякайтеся нічого! Радійте, і ще раз кажу вам: радійте! Радійте найперше тим, що Христос воскрес! Тіштеся й цим дальше, що Христос і вмерших воскресив! Веселіться з Марією, бо всіх вас очікує також славне воскресення, якщо жити будете праведно. Людє веселіться! А цей радісний заклик Ангела на крилах вітру йде з уст до уст. І зі собою приносить всюди радість, спокій і щастя. Радіють жінки, що по дорозі журилися, хто відвалить їм тяжкий камінь із гробу, бо Ангел запевнив їх, що Христа вже в гробі нема. Тішаться і перелякані Апостоли, бо через жінок переказує до них він, що воскресший Христос очікує їх в Галилеї. Від Ангела переноситься також радість і до каючогося св. Петра, бо і йому переказує Ангел, що він буде бачитися з воскресшим Христом; скоро переходить по всіх усядах радісне ангельське слово: Люди, тіштеся!

І ми радіючи великодньою радістю Матері Божої, що Її приніс своїм воскресним привітом Ангел у дні Христового воскресення, стараймося, як вірні діти Марії співрадіти з Нею, бо Її радість це спільна радість нас усіх. Свою спільну радість ми покажемо найкраще тим, що постараємося тепер у великодньому часі відтворити у своїй душі всі ці радісні воскресні переживання, що їх дізнавала Мати Божа при ангельському співі тому майже два тисячі літ. Є це також і гаряче бажання нашої св. Церкви. Бо св. Церква не лише, що захоплює нас роздумувати над воскресними радощами Матері Божої, але що більше навіть приказує нам у великодньому часі співати цей ангельський привіт і це по кілька разів у нашому обряді в часі великодніх богослужень. І зовсім слушно! Цей ангельський привіт навіть тепер зовсім не стратив нічого для нас вірних зі своєї краси, змісту й значення.

В життю людини бувають хвилі поважних задум, коли то перед нею повстане нараз ненадійно питання: а що очікує нас по смерті? Чи смерть не є кінцем усіх наших надій? Чи наше коротке життя не загине у темному гробі? Ангел кличе до нас: Не бійтеся! Киньте чорні думи! Піднесіть свої засумовані очі до воскресшого Христа, що самий **“воскрес по трьох днях із гробу; Він також “і мертвих двигнув!”** Те саме пише до Коринтян і св. Павло: **“А Бог і Господа підняв і нас підійме своєю силою” (I. Кор. 6, 14).** Отже й Ангел співає і св. Павло проповідує, що ми всі, що віримо в Христа, воскресемо й житимемо з воскресшим Христом. Є це прегарна, потішаюча й повна радости для зболілого людського серця наука св. віри, що Христос для нас воскрес, щоб ми могли жити в другому житті з воскресшим Христом! Жиймо отже вже від тепер із воскресшим Христом, життям без гріху, життям у ласці Божій, повнотою Христового життя, по словам св. Павла: **“Коли ви отже воскресли з Христом, шукайте цього, що в горі” (Колос. 3, 1).**

“Люди веселіться!” — Мимо цього, що цьогорічний Великдень святкується серед війни, непевности, страшних людських судорогів, проте св. Церква в обличчі Воскресення не наказує нам із Ангелом співати: Людіє веселіться! Терплять нині цілі народи, терпить і весь наш український народ, однак як для Христа минула Велика Пятниця, а настав радісний Великдень, так і ми терплячи з Христом діждемося побідного Воскресення.

ДОРОГІ В ХРИСТІ БРАТТЯ Й СЕСТРИ! Стараймося в часі Великодніх Свят перенятися цими воскресними, радісними почуваннями, що їх переживала Мати Божа в часі ангельського привіту. Радіймо з Марією славною побідою воскресшого Христа над гріхом і смертю. Тішмося з Апостолами й учениками, що Воскреслий Христос отворив для наших душ небо, а для тіл виведив нам воскресення. Молімося вкінці, щоб у часі життєвих досвідів ми витривали вірно при обітницях Воскресшого Христа, щоб колись із Ним також могли співрадіти Його небесною славою.

У великий день Христового Воскресення і я також радію

з Вами, мої дорогі Отці і Вірні, що Господь допоміг мені діждати ще великого празника Воскресення, та що по трьох місяцях тяжкої недуги можу до Вас знова промовити письмом. Хай буде найбільша подяка Предоброму Богові за цю велику ласку!

Вам Всеч. Отці і дорогі Вірні складаю щиру подяку за Ваші ласкаві молитви в часі моєї недуги та прошу й надалі кріпити мене своїми щирими молитвами, щоби я міг іще якнайбільше доброго зробити для Божої слави і добра душ мого дорогого українського народу.

З нагоди світлого празника Христового Воскресення засилаю всім нашим Дорогим Отцям Духовним і всім нашим Дорогим Вірним як найщиріші побажання радості, щастя і обильних ласк від Воскресшого Христа і наше Архієрейське благословення.

† **ВАСИЛИЙ**

Єпископ.

Мондер, Алта., дня 29 березня, 1942.

Це послання належить прочитати по всіх наших церквах в часі Великодних Свят.

о. П. Каменецький.

ОЖИВЛЕННЯ І ПІДНЕСЕННЯ ПАРОХІЇ

РЕФЕРАТ, ВИГОЛОШЕНИЙ НА КОНФЕРЕНЦІЇ
СВЯЩЕНИКІВ В ТОРОНТІ, 29, КВІТНЯ 1941 Р.

- 1) Недомагання парохії: Соціально, Релігійно-моральні і Фінансові; як зарадити цьому?
- 2) Контакт з парохіянами: в церкві і поза церквою.
- 3) Відвідування і позискування обоятних і відпавших від св. віри.
- 4) Місія і її урядження.
- 5) Реколекції і зїзди.
- 6) Обрядове виховання. Церковний хор.
- 7) Зацікавлення в проповіданню і звертання уваги на темпо часу.

ВСТУП

Організованою клітиною християнства здавен давна була і є до нині парохія.

З точки церковного права, парохія, це канонічна одиниця в дієцезії, при основанні якої єпископ одреділює границі, виставляє грамоту основання і так повстає парохія канонічно ерегована.

На початку християнства, єпископ завідував парохією. Однак зі зростом церковних громад, єпископи не могли бути всюди особисто, і тому висвячували своїх заступників, цебто священиків, які заступали єпископів в даній місцевості і діяли їх властю.

Коли парохії є здорові, сильні так морально, як і матеріально, коли християнське життя цвисте, росте і розвивається, тоді дієцезія сильніша й ми разом з нею.

Много чинників впливає на загальний розвій життя в парохії.

В першій мірі діє вплив священика, потім **згідливість і кооперація** вибраних урядників, дальше церковних братств, сестрицтв, релігійних товариств, клубів молоді, а вкінці й поодиноких членів парохії. Розцвіт парохіяльного життя, залежить багато від центрального проводу і координації. Всі не можуть приказувати, або робити на власну руку. Все, що діється в парохії, повинно дістати консент і санкцію від пароха. Там, де кожний робить на власну руку, без поради й відома священика, там з часом прийде розбрат і замішання і замість поступу, прийде знеохочення і упадок.

В парохії, подібно як і в органічній тілі, нуртують часом різні недомагання; а то: релігійно-моральні, фінансові і соціальні.

Розважмо найперше недостачі релігійно-моральні і стараймося пошукати середників, при допомозі яких можна недомагання усунути і парохію скріпити і оживити.

До цієї цілі мають нам послужити релігійні організації і церковні братства. Тому, що такі організації є добровільні, не можна нікого до них примушувати. Найуспішнішим чинником заохоти для других буде примірне, чесне і наскрізь християнське життя даних членів.

До церковних організацій не можна і непрактично приймати загально всіх, а лише таких, що є практикуючими католиками, і можна сподіватися, що вони будуть кредитом, а не тягарем і згіршенням в організації.

Великої розваги і пасторальної пруденції треба уживати, коли парох змушений виключити когось із братства чи організації, бо звичайно виключена одиниця шукає особистої пімсти і буде всіми способами шкодити, і вносити незгоду і роздор між членів.

Щоби церковні організації жили і розвивалися, мусять мати означені статuti, потверджені і одобрені церквою владою.

Члени повинні мати означений час на сходини, дискусії, доклади, реферати, так релігійного, як і соціального змісту.

Сходини повинні бути не зачасто, але вистарчає раз в місяць. Щоби члени ходили радо і охотно, треба старатись зробити ці сходини інтересними і атрактивними.

Вступну промову повинен мати все сам священик. Тема повинна бути цікава, ядерна, коротка, добре обдумана і підходяча до обставин і часу. Практично є завести так званий "Question Box", цебто питання і відповіді, найрадше з обсягу апольогії християнської віри, пояснення і значіння нашого обряду, квестії суспільні, соціальні і релігійні, і т. п.

Всі церковні братства повинні мати в своїх правилах точку, яка всіх членів зобовязувала б до частого припинання св. Тайн, в означену неділю місяця. Дуже будуючим чинником в розбуджуванню релігійного духа є почитання Матері Божої Неустаючої Помочі, ніколи невичерпаного джерела надприродних ласк.

Поручати членам братств часто молитися до Пречистої, звертати свої очі до тої великої Володарки українського народу. Вона колись рятувала наш нарід від лютих азійських орд та піддержувала і не дала затонути колись козацьким чайкам на розбурханому і грізному Чорному Морі, що їхали в бісурменські землі християнських братів визволяти. Вона не погордить нашими молитвами, виведе нашу парохію на шлях правдивої християнської любови, щастя і свободи, та заведе до вічної пристані в небі.

В парохії повинно бути найменше чотири церковні братства; а це для чоловіків, жінок, хлопців і дівчат.

Всі мають одну спільну ціль, а це: Слава Божа і добро св. Матері Церкви. Братство молоді обох полів повинно дуже лежати на серцю пароха не лише тому, що вони більше як

хто виставлені на утрату віри, але від їхньої моральної вартості зависити буде майбутність парохії. Щоби заохотити молодь вступати в церковні братства і організації, мусить священник відвідувати їх вдома, в місцях праці, і то не лише раз, але так довго, доки не позискає їх довіря і не виробить щиро-приятних відносин.

Одиниці, що мимо всіх старань пароха їх приєднати не виказують пожаданої ввічливості, наразі полишити в спокою, бо сила організації не є в кількості, але в якості. Показалося дуже практичним в деяких місцях зорганізування молоді парохії, де молодь сама заряджує, провадить і діє всьо по приміру прийнятої системи. Для молодих організацій коначним є подбати приміщення для правильних сходин, спортових забав і других приличних розривок. Членів, що виломлюються зпід принятих правил, не треба сейчас виганяти, але упоминати по батьківськи і чекати аж до вичерпання всіх середників поправи. Старанною опікою треба охороняти товариства дівочі і жіночі.

Тому, що вже з природи вони мають більший нахил до релігійности, під умілим проводом душпастиря чимало причинитися можуть до піднесення релігійно-морального стану парохії. Священик повинен часто відвідувати їх на зібраннях, заговорити ввічливо та подати все пару слів заохоти. Важним є збуджувати в них любов до чеснот, що є необхідною прикрасою жіночого пола, а це: покора, послух і чистота. Заохочувати до спільного приняття св. тайн, до спільної молитви вдома, носити медалики, хрестики, мати молитвенники, робити короткі благодарення, читати і ширити добрі книжки релігійного змісту, часописи і журнали, і т. п. Щоби стягнути Боже благословення для членів, відправити Службу Божу раз в місяць є дуже порадно і поручаючим.

Треба тямити, що кожне церковне братство це живий організм між вірними а душпастирем, це символ солідарного християнського життя між самим членством, якого головною ціллю є піддержання і скріплення морального і релігійного духа в цілій церковній громаді.

В відношенню до братств душпастир хай вистерігається автократичного і диктаторського поведення, хоч така метода може з одної сторони принести скорше бажаний успіх, та з другої сторони є великі небезпеки, бо вже з природи людина більше цінить все, в чім має живий уділ ради і праці. Вкінці, така тактика що всю працю і ініціативу скупляє в руках священника має і цю недочоту, що перестає бути організацією, котра остоялась би під наслідником, і то навіть ревним душпастирем. Такого пароха, що всьо сам робить, провадить і держить у руках, годі заступити іншим. Праця зачата першим душпастирем або упадає під його наслідником, або змінюється зі зміною чоловіка і тратить характер тривалости.

В наших часах в життю св. Церкви спостерігаємо на цілій лінії зріст значіння і вплив так званого світського апостоль-

ства. Світських людей допускає Церква до певного рода ініціативи, котру Церква за свою приймає. На таких поняттях засновані церковні братства можуть принести великі користи і чимало причинитися до морального і релігійного оживлення і піднесення парохії.

Трудности фінансові

Священик мусить памятати, що він як "Custos Ecclesiae" не лише відвічальний за душі йому повірені, за їх морально-релігійний стан, але рівнож за добра дочасні і засоби матеріяльні, які є абсолютно конечні до розвою і існування парохії.

Факти свідчать, що особисті жертви, недільні колекти, членські вкладки (особливо по містах) не вистарчають на покриття біжучих місячних видатків. Тому парох змушений здобувати фінанси із інших жерел. В першій мірі треба виробити в вірних духа жертвенности. Вказати на християнський обовязок і на взнеслу ціль жертв. В набування фондів треба памятати, щоби уживати середників, які не є провокуючі ані згіршаючі, і не є заказані церковною владою.

Головним джерелом приходу в парохії є: винаем лавок, недільні жертви, збірки, продаж лотів на цвинтарях, забави, представлення, концерти, пікніки, бінга, дари і базарі. Коли на церкві тяжить довг, практично є робити раз на рік кампанію на ту ціль. Коли священик в церкві розяснить і заохотить, додасть духа, підбадьорить і сам займеться збиранням жертв, може сподіватися позитивного успіху.

Від часу до часу заапелювати до братств і церковних організацій, промовити до їх амбіції, що вони, яко свідомі і передові члени Церкви повинні дати примір і жертвувати охотно і щедро для розширення Царства Христового тут на землі, а через добрі і благородні діла здобути собі нагороду від Бога дочасну і вічну.

Дари в формі фелонів, чаш, вітарів, вікон, дзвонів, іт.п. повинен парох радо приймати і других заохотити їх наслідувати. Від часу до часу пригадати особливо старшим, що лучше маються, не забувати на церкву в своїх завіщаннях. Діловодство фінансів поручити скарбникові й писареві, людям, що тішається загальним довірям членів парохії.

Практично є, бодай раз в місяць переглянути фінансовий стан парохії і подати до загального відома членам. Це підносить почуття свідомости і обовязку, і додає заохоти членам брати участь в набуванні фінансів, так конечних для піддержання і зовнішнього розвою парохії.

Брак довіря до пароха.

Лучається дуже часто, що деякі індивідуа в парохії, нарочно підкопують довіря до пароха, бажаючи бачити його безрадним і знеохоченим до праці. Ті одиниці мають в тім якусь свою ціль.

Коли нагоду до цього дав сам священик, треба усунути причину, яка викликувала недовіря до його особи. Коли причину до цього дав його попередник і вже існує ґрунт до зневіри, парох мусить усувати ту шкідливу перешкоду рішучо, але пляново.

Показати свою безкорисну ревність в праці над повіреним йому стадом, показати, що він є приятелем убогих, в потребах зарадити їх, в недостатках прийти з помічю, якщо можливо знайти їм роботу, а навіть із власної кишені не жалувати, коли це абсолютно коначне.

Показати, що парох не працює для мамони, але його ціль, це слава Божа і спасення повірених йому душ. Він мусить знати, що ширити недовіря, критикувати, нарікати, це робота малих людей, і до цього не треба ані здібности, ані характеру, ані мудрости. Однак, щоби усунути такий нездоровий обяв, треба чоловіка посвятити, великого духа, самовідречення, духа зрозуміння і прощення. А ним є і мусить бути священик. Він мусить виробити перше самодовіря, (Selfreliance) і поступати після певних принципів життєвої філософії. Мусить пам'ятати, що має до діла з елементом, якого інтелект дуже часто розходиться з засадами здорової льогіки, в яким сентимент, емоція, упередження та іґноранція грають велику ролю в мотивованню і формованню фальшивих конклюдзій.

В приставанню з людьми засадою його повинно бути, ніколи неформувати уемної опінії. Треба зійти на уровень їх думання і показати, що для них, маєш лише вирозумілість, толеранцію і благородність серця. Кожного зустрічати з природним, щирим усміхом, для кожного знайти прихильне слівце признання і подяки, если до цього знайдеться хочби найменша причина. В розмові з людьми бути все веселим і вічливим, ніколи не дати пізнати, що парох знає, що в його парохії бушує брак довіря до його особи. Ніколи не повинен говорити лише про себе самого, дати нагоду людям, хай виговоряться, а при тім чимало навчитися пізнавати їхнього духа. Треба знайти нагоду зійтися з тими людьми, що ширять недовіря і пам'ятати, що, "Caritas Christi et patientia" все побідять. Можна зайти до дому та щирим і повним любови лагідним поступованням вишукати причини. Если вони в потребі подати їм руку помічі, моральну чи матеріяльну. Старатися лишити по собі все добре вражіння і прихильну імпресію.

Коли по довгих змаганнях не бачить священик бажаних результатів, хай пробує інакшого систему, а це через діти. На кождім кроці, чи в церкві, чи в школі, чи вдома, чи деінде, хай покаже дітям стільки печальности, щирости і стільки теплої батьківської любови, скільки це в його силі. Ця метода все принесе остаточно бажаний успіх. Люди будуть бачити щирість священика до своїх дітей, це знова викличе певного рода вдячність і пошану до його особи і брак довіря поступенно буде маліти.

У відношенню до людей добре і хосенно триматися засади: "Suum Cuique." Ніколи не вбивати духа, але старатися

піднести кожного до стану морального-свідомої вартости. При стрічі з людьми поздоровити їх з природним одушевленням і щирим ентузіазмом, а навіть в розмові на телефоні вживати подібної психології.

В розмовах уникати безпотрібної аргументації і не показувати свого невдоволення, хочби найменшим жестом, як цього учить нас добрий тон виховання. Але коли прийдеться зустрінути з ущипливою критикою на адресу священика, що може безпосередно нарушити славу Божу, або добре ім'я Св. Церкви, тоді священик, як амбасадор Іс. Христа несміє і не повинен мовчати бо це виглядало б на слабодушність або на згоду. Відповіді влучно є його обов'язком. Ходить лише о властивий тон.

Нагана мусить бути прилична і тактовна, бо тільки така буде успішна. Це є штука, на яку здобутися не кожному дано. Незрівняний примір такої штуки дає нам наш учитель Ісус Христос в часі гостини в домі заможного фарисея Симона.

Є случаї що священик вичерпав всі можливі способи і всі ради пасторального богословія і з своєї власної душпастирської практики, але це не має впливу на певні одиниці, які далі на кождім кроці маркують своє невдоволення. Тоді їх треба обережно ізолювати від впливу, щоби не заражувати здорових членів. Треба пам'ятати, що як Христос мав і має багато ворогів, так і Його слуги священики мали, мають і будуть мати противників. Всіх вдоволити не годен, ходить о це, щоби душпастир виповнив по своїм силам своє завдання наложене йому його становищем, не давав згіршення своїм поведінням, а решта лишити діланню ласки Божої.

Контакт з парохіянами.

Тут належить виконати поклик Папи Льва XIII. який приказав священикам йти в народ і не замикати своєї праці в захристії. Слова нашого Божественного Спасителя заключають виразне бажання (Мат: 20: 19.) "Шедше убо научіте вся язики —учаще їх блюсти вся, єлика заповідях вам." Св. Анзельма каже; "Виривати душі світові, а віддавати їх Богу, це задача священика. Контакт є подвійний, а це; в церкві і поза церквою. До цього першого контакту служать сповідальниця, Святі Тайни, богослуження, проповіді, катехизація, духовні вправи і станові реколекції.

Научати вірних пізнавати правди св. Віри, розуміти і сповняти св. заповіді, думати по християнськи, що він є оруддям до Христа.

Священик в церкві повинен пам'ятати, що він є оруддям в руках Бога і завідателем надприродних ласк. Через його руки спливають обильні ласки і благословення на повірені йому душі. Тому повинен заховувати сам внутрішнє життя ласки і совокуплятися в Бозі. Христос є море священика — апостола до рибаків. Полем праці рибаків є море, полем праці священика є церква. Море майже все неспокійне, так і життя

людське, збурене пристрастями зі своїми завсіди непогамованими поривами, становить не аби який проблем праці для душпастиря. Рибаків не все щаститься. Треба уміти підійти в свій час, обсервувати температуру, водні струї, клімат і вітри. Рибак мусить знати місця, де риби люблять перебувати, мусить пізнати їх спосіб життя. Так і рибак душ людських мусить посідати достаточне знання психології, знати людей, бути второпним, обачним і терпеливим, мусить уміти чекати на відповідний час, щоб не сполошити і не відстрашити душ, мусить мати спосіб.

Спосіб контакту з вірними в церкві.

Господь наш не рівнає апостола з мисливим. Мисливий мірить до кожної штуки з осібна і йде за нею аж доки не здо-буде. Апостол-рибак, закидає сіти, не знаючи точно, хто і що знаходиться на дні. Мусить вдоволитися тим, що Бог дав.

Подібно душпастир в церкві не звертається до поіменних одиниць, але до цілої громади, до всіх кляс, сіє зерно далеко і широко, в надії, що бодай одно впаде на добру землю і принесе плід. Рибак не орудує ножем ані рушницею, його знаряд, це неспостережна і лагідна сіль, що радше притягає рибу, чим відстрашує. Так і душпастир, — в стичности з своїми парохіянами не сміє бути напрасним, шорстким і агресивно-воєвничим, але лагідним, второпним і розважним. Ділати мусить через притягання радше, чим через відстрашування. (*Prudentia Pastoralis*). Повинен наслідувати Божественного Учителя: Учїться от мене, яко Аз есьм кроток і смирен сердцем.

Контакт поза церквою.

“*Fuori di Sacristia.*” — взиває блаженної памяти Папа Лев XIII, священників цілого світа і кличе до інтензивної праці поза церквою. Тому священник, яко провідник свого народу, повинен брати участь на полі культурно-просвітної і суспільної праці. Організації, стоваришення, клуби, і т. п., що існують поза церквою, не повинні бути для него обоятно чужими. Він мусить памятати, що в тих організаціях переважно є люди, які повірені його духовному проводові.

Заховуючи певну осторожність, душпастир звертати повинен пильну увагу і окружати більшою прихильністю такі організації, які стоять ближше Церкви.

Такими переважно є всякі добродійні стоваришення, заповогові брацтва, Брацтво Ук. Католиків, Організація Р. Ш. Молодечі Клуби, Просвітно-драматичні гуртки і другі їм подібні. Деякі священники чують неоправдану відразу і холод до організацій національного, чи політичного характеру, і з засади там не показуються і не мають жадної стичности з їхніми членами. Священник повинен памятати, що його присутність, бодай деколи, його публичний виступ на їх зборах, його промова або доклад, можуть паралізувати всі противні церкви

струї, які случайно можуть втиснутися в дану організацію.

В останніх часах зачасто чуємо закиди звернені проти нас, зовсім противорічні. Одні закидають нам, що мішаємося заботою до політики, а другі, що замало займаємося народніми справами.

Отже треба нам ясно поставити справу. Одні кажуть: Священик, учитель Божого закону, тому його поле ділання в церкві, а не політика.

Так звичайно говорять такі люди, які уважають, що в політиці не обовязують моральні засади. Таким не на руку співпраця священика в дусі християнської моралі. Душпастир може і не брати участі в політиці, коли бачить, що ті справи йдуть по лінії християнської моралі. Але коли бачить, що провід в народніх установах є ворожий Католическій Церкві, він мусить забрати активну участь в політичній життю і по можности усувати ворожі Церкви напрями. Історія учить, що там, де священики занедбали в тім згляді свої обовязки і не шукали стичности з народом поза церквою, держалися від людей здалека, там потерпіли вони і Церква велику страту. Відома нам доля Католическої Церкви в Франції. З оборонця Божого Гробу і покровительки Католическої Церкви, Франція в останніх літах перед війною стала гонителькою Св. Церкви і віри. По упадку Франції були спостереження в часописах, що на 45 мільонів народу лише десята часть почувалася християнами і практикувала свою віру. Тож недивно, що правительство раз у раз було безрелігійне. Вина духовенства була в тім, що хоч саме примірне, держалося висших сфер, а відчужилося від широких мас народу. Тому нарід пошукав собі інших провідників, які поправили його проти Церкви.

Відвідування (*Personal Contact*) і позискування обоятних і відпавших від св. віри.

Наш Господь і Спаситель в приступних притчах вияснює найглубші тайни св. віри, уживаючи при тім фігуративних фраз, що є найлекшим методом уділити свої думки другим.

І так свого Небесного Отця називає Царем, а себе знова Пастирем. Як знаємо з історії, що на сході були пастирі царями. Він є Цар і Пастир, але Пастир добрий, повний милосердя і любови, що управляє своїм стадом не силою а любовю. Ним відійшов від нас до Небесного Отця заложив свою Церкву, а головним Пастирем зділав Св. Ап. Петра. Тому то словами: "Паси овци моя, паси агнци моя," передав власть пастирську.

Донині ми чуємо ті слова Доброго Пастиря. Він тими словами взиває нас священиків берегти і хоронити Його стадо. Щоби стадо хоронити, треба його пізнати, а щоби когось пізнати, треба мати стичність, льогічно отже, особистий контакт з парохіянами є конечним для осягнення вище згаданой ціли. Не вистарчає відвідати парохіян два рази, або три рази в році, з нагоди посвячення паски або в Йорданські свята. Це

оказійне відвідування звязане з нашим священничим урядом.

Відвідування душпастирське має бути доцільне і плянове. В парохії є приміром одиниці відпавші від віри, люди, що живуть в конкубінаті, що мають нехрещені діти, що є байдужні до св. віри і Церкви, супружества заключені перед некатоліцьким священником, і багато інших душевних недуг, які душпастир старається улічити.

За одним замахом цього негоден зробити. Мусить пляново підходити. Второпний душпастир не буде сейчас при першій візиті приходити, "ad rem," бо дуже часто люди на це не при готовані, збентежаться, але треба поволи приготовляти їх духа через прихильні і приятельські бесіди. Коли думає, що пенітент відповідно розположений і реакція буде додатня, повинен душпастир заговорити щиро і виявити ціль своїх відвідин. — Добре є при такій нагоді лишити якісь релігійні книжочки або часописи. Душпастир буде довго пробувати, хочби це мало коштувати багато труду. Буде памятати, що заблудша овечка, все знаходила тепле місце в серцю Спасителя. Він за ними ходив, шукав серед ріжних невигод і посвяти. При керниці Якова знаходить заблудшу овечку, жену самарянку. В домі Симона, Марію Магдалину, в дорозі до Дамаску св. Павла, а навіть на кресті знаходить погибшу овечку і несе до Отця Небесного, "і отверзл еси разбойнику рай." Відвідуючи своїх парохіян, парох повинен показати, що в него нема ріжниць. Чи вони багаті, чи бідні він однаково цинить всіх і всіми інтересується. Такі відвідини не повинні бути задовгі. Одно добре слово признання, заохоти, розради, принесе добрий успіх. Непрактично є наязувати глибокі приязни, бо це отвирає двері до критики, зависти і підозріння.

Значіння Місії.

Місія приносить великі моральні і духовні користи. Вона підносить температуру духовного життя в парохії, гоїть рани моральні і суспільні, та много ласк стягає на тих, що її гідно відбувають.

"Нема сумніву, що світ був навернений через місії, каже св. Григорій, в своїй гомілії. В старім завіті кликав Господь до пророка Ісаї: "Возопій кріпостію і непощади, яко трубу возвиси глас твой і возвісти людем моїм грїх їх."

Св. Альфонс Лігуорі, один з найбільших місіонарів, пише в однім своїм творі: "Де ні кара Божя, ні трясення землі, ні закони, ні голод, ні війна, ні зараза не могли поправити людий, то це удалося місіями."

"Per solas missiones impletur praedestinatio, quae est transmissio creaturae in vitam aeternam." Contenson: Theol. S. I. Місії конечні нині так в місті, як і на фармах.

Урядження Місії.

Приїзд ОО. Місіонарів заповідається наперед. О. парох в

супроводі процесії витає їх короткою промовою в брамі або в дверях церкви, з'ясовуючи при тім духовний стан своєї парохії і конечність місії. Може привитати Місіонарів ось так: Передаючи ключі, передаю серця і душі парохіян, жадаючи: Орить, справляйте, засівайте золотим зерном Божого слова сю нивку Христову — в щасливу годину — Щастя Вам Боже! “Довіря і серця дайте нам, а при Божій помочі пукнуть леди і розійдуться мраки,” може відповісти о. Місіонар.

Слідує перша наука. Спільна молитва в голос за навернення грішників, при звуці великого дзвона виставляють ікону М. Б. Н. П. з просьбою, благословлять місію. Виставлення Розп'яття І. Христа і парастас за померших. Час св. сповіди при участі запрошених священників назначує о. місіонар. Виставлення Найсв. Тайн при можливо найповнішій ілюмінації. Перепросьба І. Христа в Найсв. Тайні Евхаристії. Віддання Парохії в опіку Небесної Неньки, Похід з місійним хрестом, пориваюча проповідь під хрестом та публична присяга стояти кріпко і непохитно в вірі аж до смерти.

На закінчення о. парох дякує оо. Місіонарям за труди і прощає в дальшу дорогу на нові подвиги для слави Божої і спасення душ. Славний місіонар Мураторі пише, що по місії він все бачив велику віднову життя. Люде доптали світові згляди і вертали до Бога. Уставали соблазни, ненависть, вороговання, крадіж, п'янство, неприличні бесіди й інші пороки зчезали, як мрака по сході сонця.

Реколекції.

Це благословенний час для кожного священника, знайти себе і пригадати собі на свою послідню ціль і обовязки, злучені з його достойним поклонанням. “Ти хто еси? Что глаголеши о Тебі самом?” (Йоан. I: 20, 22.) Так питали жиди св. Йоана Хрестителя. Св. Йоан знав, хто він є, і “ісповіда” перед ними. Не лише перед ними, але перед цілим світом. Він сказав, хто він є, “гласом вопіючого во пустині.” Так і на священників глядять світ і питає: “Хто вони є?” Щоби дати на це достойну відповідь своїм життям, мусять вперед священники самі бути свідомі цього, мусять пізнати себе, запитати, “хто ми є.” Це основа життя, підвалина цілої діяльності, публичної і приватної.

В часі духовних вправ священник має нагоду глибоко глянути в себе і пізнати себе. “Знати себе, принесе тобі більше хісна, чим всі науки світа.” Св. Тома Вільн.

А Тома з Кемпіс кличе до священника: “Де еси, коли сам в собі не еси?”

“Аще відав еси дар Божий,” каже І. Христос, ти черпав би звідси воду живу (Ів. 4:10). Підчас реколекцій душа священника на самоті з Богом кличе устами св. Павла, “Господи, что-я хочещи творити?”

Реколекції мають нам помогти відновити духовне життя, осягнути його на кріпкій підвалині, про котру каже Христос:

“І сниде дощ і прийдоша ріки, і возвіяша вітри, і нападоша на храмину ту, і не падеся, основана бо бі на камені. (Мат. 7, 25. До реколекцій поручається “Meditations on Christian Dogma” by Bellord, D.D.

Зїзди.

Наші зїзди повинні все мати релігійний характер, і служити до піднесення релігійного культу в нашій народі.

До успішного зїзду треба всесторонньої кооперації, праці і орієнтації. Час приготування повинен бути принаймі один рік. Зїзд добре уплянований і переведений має вповні виявити зміст нашого католицького життя і заманіфестувати практично засади християнської віри.

Перше вибрати активу з 12 або більше членів і пороздавати їм відповідні обовязки. Вони мають подбати про фінанси, місце зборів, відзнаки для делегатів, про харчування і приміщення.

Програма зїзду повинна бути наперед оброблена і одобрена парохом. Доложити всіх старань, щоби на зїздах панував одушевлений настрій, повний творчого ентузіазму.

Зїзд звичайно має чотири секції.

1. Католицька акція, 2. Квестія суспільна, 3. Квестія харитативна, 4. Християнська наука, школа і преса.

Засідання бувають; секційні, приватні і публичні. Резолюції повинні бути практичні і можливі до переведення. Згадати треба, що всі реферати, на секціях, внески і зауваги дається президії до апробати, перед засіданням генеральним. На референтів і промовців вибирається людей найспосібніших.

Конгрес звичайно відкривається молитвою і привітальним засіданням. Через слідує три дні засідання відбуваються денно від 9 — 12. секційні, від 2 — 5 приватні — а вечерами публичні. Почитуєсь делегатів, відчитуєсь привіти, промовці по черзі промовляють не довше як 15 — 20 минут, ставлять резолюції і піддаєсь під голосування. Є звичай посилати привітні телеграми з заявою лояльності до церковних і світських властей.

Послідний день конгресу кінчиться благодарственною Сл. Божою і братньою гостиною, або бенкетом.

Коли всьо оброблене, обдумане стисло і гладко йде після програми, то викликає вражіння взірцевого порядку і вносить в приявних моральне вдоволення і лишає охоту приїхати на другі зїзди.

Обрядове виховання.

Воно є конечним, тому, що воно лучить цілого чоловіка, духовного і тілесного в почитанні свого Творця.

Це спеціальна характеристика св. Церкви, що вона до своїх вірних говорить не лише словами, але апелює до них через богослужбні обряди. Церковні обряди через свою величавість і свою зверхну форму втискаються в нашу душу при помочі змислових чинників і приневолюють ціле наше ество брати

участь в богочитанню.

Стараймося перше розслідувати функції обрядів з точки погляду філософічного.

Філософічна база церковних обрядів спочиває на подвійній природі чоловіка, а це, психічний і фізичний. Послідовно цьому, каже св. Тома з Аквіну, чоловік повинен віддати Богу двояке почитання. Почитання духове, це внутрішня адорація душі із свідомим признанням Бога, яко свого найвисшого Творця і Вседержителя. Почитання фізичне, це признання Бога, яко найвисшого Володаря, яке людина виявляє при допомозі своїх змислових чинників. Обі природі так стисло злучені в одну органічну цілість, що внутрішній об'яв духового стану годі розпізнати без відповідної змислової маніфестації членів тіла.

З психологічної точки погляду коли припустимо, що богопочитання є чисто психічним актом душі і серця, пр. любов, вдячність, почесть, — чи ж сама логіка не вимагає, уживати зовнішних знаків для інтерпретації душевного настрою? Аналіза модерної психології доказує, що кооперація змислів в акті богочитання не лише помагає збудити відповідний психічний стан, але розбуджує і скріплює релігійні почування.

Неможливо уявити собі живої людини, котра не бажалаб свій внутрішній сентимент виявити зовнішними знаками. Почесть, яку чоловік приносить Богу, повинна походити з його душі. І. Хр. каже, “що Духом єсть Бог,” а тії, що Йому кланяються, повинні духом і правдою поклонятися. (Йо. 4:24). Тому здавен давна, різні народи, віддаючи Богу славу і честь, виявляли це різними зверхними знаками (себто обрядами).

Сам Спаситель уживав зверхних знаків, коли на Тайній Вечері установляв Найсв. Тайну Евхаристії.

Наш церковний обряд є знаний із своєї символічної краси. Тому священик повинен в своїй парохії старатися поступено обучати і пояснити вірним церковний обряд і його значіння. Коли його лучше пізнають, будуть більше цінити, бо це дійсно неоцінений скарб, нашої св. Церкви.

Творцями нашого східного обряду були славянські апостоли, св. Кирил і Methodій, а одобрили і потвердили його многи Папи Римські. З них перший св. Отець Папа Іван VIII. 879 року. Папа Венедикт XIV, письмом з дня 18 марта, 1751. до нашого Митрополита Гребницького так пише: Наші попередники мерзилися переходами на латинство і Ми мерзимося, бо не знищення а збереження св. Унії бажаето. Папи Римські сторго забороняли зміну обряду. Св. О. Папа Лев XIII, + 1903 виразно сказав, що “Не хочемо, щоби всі стали латинниками, але католиками.”

Знов Папа Венедикт XIV. в конституції “Demandatum coelitus,” висказується, не тільки за захованням східних обрядів, але і національності, щоби різні національності східних обрядів були збережені а не знищені й всі, щоби були католиками, а не латинниками.

Всі давніші постанови зібрав і торжественно проголосив

Папа Пій IX. в "Concordia." Отже змінити обряд рішучо заборонено, а хто той приказ нехтує, той не лише стягає церковні карі, але і творить гріх.

Так бачимо, що наша св. Церков-Мати є найкращою заступницею наших обрядів і наших національних прав. Священик повинен обучити своїх вірних о обрядах, що відносяться до найважливіших церковних відправ, а це Сл. Божа, Вечірня і Утрень. Вечірня пригадує нам той час в історії Об'явлення, коли еще не було Спасителя, збуджує в нас покайні чувства і приготовляє на прихід Месії. Правиться звичайно перед заходом сонця. Утрень — це ранне богослуження, дякуємо Богу, за переведену ніч і умоляємо ласки на надходячий день. Утрень зображає Новий Завіт, об'явлення Пресв. Тройці і Рождество І. Христа, словами "Слава во вишних Богу і на землі мир, во чоловіцїх благоволеніє." Осередком богослуження, є св. Літургія або Сл. Божа. В ній приноситься безкровна Жертва і звершується Найсв. Тайна Евхаристії. Найважливішою частиною Сл. Божої це — канон, де по приготованню хліба і вина, відбувається сам акт освячення дарів.

При найближшій спосібности священик хай пояснить людям значіння церковних риз, яких уживає до Сл. Божої, бо вони криють в собі багато містичної символіки, про важність котрої вірні не мають вдоволяючого поняття. Хай поучить людей, що такого взнеслого, чудового обряду як наш, не посідає ніодин нарід, тому треба свій обряд цінити і любити, і ніколи не зміняти. Обряд, це духова спадщина віків, многоцінна перла в релігійно-національнім скарбі нашої св. Церкви. Та без св. Віри він бувби наче зів'яла, без запаху, квітка. До перва тоді наш обряд буде мати силу, красу і життєздатність релігійну і національну, коли жерелом його живучости буде св. Віра.

В такім дусі треба обучати і виховувати наш нарід.
(До науки про церковні обряди, поручається підручник о. Д. Гаврилюка, Ч. Н. І.)

Церковний Хор.

Краса нашого обряду являється особливо в наших церковних співах. Вони є повні глибокого змісту, величавих образів і чудових мелодій. Спів хоральний (церковний хор) відіграв і до нині грає велику ролю в життю св. Церкви. Добре вишкolenий хор не лише звеличує торжественність наших богослужень, але настроює і підносить духа, впливає на серце чоловіка і викликає незатерті спомини. Технічна вартість хору залежить найбільше від управителя, а психічна від моральної вартости і духового розположення самих співаків.

Треба памятати, що церковний хор підчас богослуження не сміє бути механічним popisом співацької штуки, але дійсно релігійним актом, в тім самім змислі, що й молитва. До співу приймати людей чесних і практикуючих католиків. Члени хору мусять памятати, що їх уряд є святий і що вони є зобов'язані дати будууючий примір для цілої церковної громади.

Голосні розмови, сміхи, ущипливі зауваги і всяка нетактовність на хорах мається строго заборонити.

Для слави Божої і добра св. Церкви повинні співаки не жалувати ні часу ані труду але ходити на проби охотно і правильно. Стримуватися повинні від шкідливої критики, незгоди і ненависти. Священик принагідно повинен співаків похвалити, заохотити і деколи бути присутнім на пробах хору. Хто немає щирої волі до співу, не треба змушувати. Коли хор є мішаний, повинен управитель уважати, щоби поведення зглядом женщин було пошани гідне і високо приличне. Там, де хор недбало або байдужно вивязується з свого обовязку, замість це толерувати, лучше є на час завернути до самолівки, всенароднього співу, заки хор зреформується, щоби відповідав свому високому завданню.

Зацікавлення в проповіданню.

Щоби священик міг успішно проповідати, мусить мати спосіб зацікавити своїх слухачів. Прямо невичерпаний до цього матеріял знайде священик в "Discourses to Mixed Congregation," by Cardinal Newman. Серед нинішних обставин упадку віри і моралі хосенним є давати проповіді догматично-моральні, яких ціль булаб не лише піднести уровень духовного життя до висшого степеня, але утвердити і скріпити в св. Вірі. Проповідати про значіння церкви в життї народів, а особливо вплив Церкви на релігійно-національне життя нашого народу. При кожній нагоді витягати моральні висновки і піддавати їх за правило практичного життя доброго християнина. Брати образи, порівняння, алегорії і приміри з життєвого досвіду окружаючих обставин, говорити мовою легко зрозумілою і приступно. Найкращим приміром для нас це наш Господь і Спаситель. Проповідь повинна відсвіжувати ум і розвеселити серце чоловіка, не вбивати, але одушевляти, не ярити, але гоїти рани і цілющим бальзамом спливати на душу. Не йти в екстремі, але триматись засади: *Via media*. Повинен уважати на засади логіки і реторики, старатися уживати гарних, але поєдинчих слів і виробляти в собі симпатичний тон бесіди. Говорити з серця і з переконання.

"Quod verum est bonum, quod bonum est pulchrum, quod pulchrum delectat, quod delectat amatur, quod amatur, facile suscipitur." св. Анз.

Темпо часу.

Поступати з духом часу. В нинішних часах треба виступати отверто проти фальшивих і облудних кличів. Звертати увагу на робітничу справу. Вияснити руйнуючий вплив матеріялістичної філософії, комунізму і большевизму. Виказувати шкідливі впливи комунізму на робітничі союзи, доказати, як большевизм убиває почуття особистої гідности, чоловіка зводить до ряду нерозумної скотини, що є наче забавкою в ру-

ках безсовісних диктаторів, приносить здичіння обичаїв і моральне божевілля. Вияснювати згубні наслідки контролі породів і стерилізації, яко противні законові так Божому як і природному. Дбати про чистоту обичаїв. Виказати сумні наслідки неморального життя. Толерувати свіцькі організації, коли не є явно ворожі св. Церкві і можливим є *Modus vivendi*. В принагідних проповідях заохочувати до любови свого народу, підносити духа християнського патріотизму. Остерігати особливо молодь перед шкідливими впливами різних дешевих кін, що ображають християнську мораль. Особлившу увагу звертати на молодечі організації, закладати місцеві забавові спортові клуби. Засновувати відділи Брацтва Українців Католиків в Канаді, брати чинну участь в праці У. К. Ю. Відвідати і навязати контакт з хлопцями і дівчатами, що є в карних інституціях, щоби вразі їх увільнення могли дати їм руку помочи і поради, а вони змогли стати позиточними членами суспільности і не вертали знов на дорогу гріха і злочину. Одним словом старатися бути всім для всіх, всюди і все.

Хроніка Дієцезії

1941.

20 грудня. Їх Преосвященство уділили низших свячень 15 богословам ЧСВВ в Мондері, Алта.

21 грудня. Їх Преосвященство висвятили на діяконів Маріяна Горішного, Петра Гевка, Боніфатія Солободу, Вернарда Дрібненького й Полікарпа Матвіїва; всі з Чина св. Василя В.

24. грудня. Нищі свячення отримали Ів. Ворона і Григорій Вівчарик.

25. грудня. Їх Преосвященство відправили Архієрейську Службу Богу в Чипмені, Алта.

1942.

1. січня. Архієрейська Служба Божа в Мондері, Алта.

1. січня. Їх Преосвященство поважно захорували та перебули в укр. шпиталі в Мондері, Алта. поверх три місяці.

“Пропамятну Книгу” з нагоди ювілею поселення українців в Канаді розішлетося в короткім часі тим, що собі її замовили. Ціна \$2.25, з поштою \$2.50.

Горячо поручається Всеч. Отцям цю гарну історичну книгу.

Еп. Ординаріят поручає Катехизм о. Лугового (новий наклад). Поручає також молитвеник “Отче наш”, нове видання ОО. Василян в Мондері; ціна 40ц, в ліпшій оправі 70ц.

Пригадується, що:

- 1) належить зложити таксу канцелярійну за рік 1942.
- 2) заплатити за Епархіяльний Вістник за рр. 1941-1942 — \$2.00.
- 3) зібрати катедратик в тих парохіях і церквах де ще не зібрано.
- 4) висилається осібно св. Миро. Такса звичайна \$10.00.

КАНАДІЙСЬКИЙ ЄПАРХІЯЛЬНИЙ

ВІСТНИК

2

1942

Пастирське Слово З Нагоди Празника Христового Різдва

До всіх Всечесних Отців духовних і всіх Вірних нашої Дієцезії.

Христос Раждається!

Дорогі в Христі!

Вже четверте Різдво приходить ся нам святкувати серед війни.

Даремне остерігав перед вибухом цієї війни Папа Пій XII. Без наслідку пролунав Його голос у навечеря теперішньої всесвітньої війни, щоб народи полагоджували свої міжнародні справи у любові й справедливості. Могучі цього світу злегковажили також радами, що їх Христовий Намісник уже три рази давав з приводу надходячих Різдвяних Свят, щоб заключити справедливий і почесний мир.

Ненадійно започаткована війна років тому три, не лише що не проминула, не зменшилася, не обмежилася до одних якихось країв, але почала з кожним роком так дуже поширюватися й прибирати такого розгону, що тепер у воєнному вирі знаходяться майже всі народи, краї й держави світу. Воєнна заграва перекотилася майже через цілу Європу, перекинулася до Азії, Африки й Австралії й нині загрожує вже обом берегам Америки. Побіч інших свободолюбних народів у Канаді й наш український нарід станув до боротьби в оброні загроженої людської свободи, посилаючи на війну найкращих своїх синів, що нині борються на суші, морі й у воді.

У наслідок війни кожне Різдво останніх трьох літ приносило зі собою тінь смутку в неодній українській родині, де при св. Вечері не міг бути присутній, чи батько для малих дітей, чи син для улюбленої матери, чи муж для щирої дружини. Смуток наших душ ще більше поширився у цьогорічному Різдві 1942 р. Бо скільки це родин мусітимуть оплакувати своїх рідних на різних воєнних фронтах, що їм кожної хвили заглядає у очі смерть? Скільки вже рідних є полонених у ворожому краю? А скільки вже вбитих жертв? І ці жертви війни безупинно збільшуються.

Такі то думки ворушили мою душу, коли я забирався писати до Вас, Дорогі в Христі Братя й Сестри, це Різдвяне Послання. Щирий відгомін знаходить у моїй душі Ваш теперішній біль по причині війни та її наслідків. Глибоко відчуваю й переживаю теперішні спільні терпіння. Жаль мені найперше Ваших зболілих душ, що їх провід поручило мені Боже Провидіння. Я глибоко відчуваю відсутність Ваших Батьків, Синів, Братів, що їх вирвала з родинного дому конечність війни й примістила в військових таборах, боєвих фронтах, чи в руках ворогів. Жаль мені й мого доброго, щирого й многострадального народу, що вже стільки переїс на собі горя, як ні один може другий нарід у історії. І тому в своєму зболілому серці я хотівби знайти для усіх Вас розраду, покріплення й підйом з приводу Різдва. Де його можна знайти? Серед теперішнього притемненого, воєнного лихоліття, лише в Бозі можемо це все знайти! Тільки у св. вірі! Одиноко в науці святої Католицької Церкви!

Чимало разів уже знаходився світ над берегом пропасти. Подати своєї помічної руки ніхто не був у силі, крім одного Бога, що на нікого не забував, що Його кликав на поміч. Щоб спасти нас від найбільшої неволі, що нею була неволя гріха, то Бог не вагався післати з неба на землю свого Єдинородного Сина. У цьому різдвяному часі завзиває і нас усіх св. Церква, щоб ми йшли за світлом вифлеємської зірки з трьома мудрцями віддати поклін Новонародженому Христові; щоб з Ангелами співали ми: Слава на висоті Богу, а на землі мир людям доброї волі; щоб з убогими, але побожними пастирями поклонилися Дитяти-Ісусові, що з любови до нас стався чоловічим сином, щоб ми могли статися прибраними Божими синами; що стався безсильним, щоб нас скріпити; що дав себе завязати в пеленки, щоб розвязати нас з гріховних оков; що зродився плачучи, щоб осушити наші сльози; що не знайшов місця у цілому Вифлеємі, щоб знайшлося для нас місце в небі.

Новонароджений Христос нехай благословить Вас всіх де-небудь Ви знаходитеся, чи то над берегами нині не-Спокійного Океану, чи на широких преріях західних провінцій, чи в побітничих містах східньої Канади. Нехай зішле на Вас як найбільше у цих Різдвяних Святах потіхи для Ваших зболілих душ. З особливішими почуваннями своєї душі я співчуватиму з усіми, що зітхають у смутку, важкій грижі й терпіннях теперішньої хвилі.

Мое Архієрейське благословення я засилаю всім цим шляхотним синам, що їх конечність війни вирвала з родинних домів, а військовий обовязок прикував до воєнних окопів, кораблів і літаків. Для усіх, що боряться з оружжям у руках мое благословення нехай буде обороною, для хворих і ранених ліком, а для полонених скріпленням.

Не забуваю також і за весь наш український нарід, що терпить тепер, чи то на своїх рідних землях, чи проживаючи

поза своєю батьківщиною. Нехай Дитя-Ісус осолодить його теперішнє горе, дасть ласку витревання й освободження всіх українських земель.

З нагоди Свят Христового Різдва й Нового Року складаю усьому нашому Всечеснішому Духовенству та всім Вірним у Христі Браттям і Сестрам свої найщиріші бажання великих Божих ласк, щастя й дібр від Новонародженого Христа.

Вінніпег, дня 6. грудня, 1942.

†ВАСИЛІЙ, Єпископ.

Заввага: Це Пастирське Слово належить прочитати по всіх церквах в часі різдвяних свят.

Єпископські Розпорядження

Єп. Ординаріят пригадує, що кожний наш священник-душпастир має дозволення бінувати (правити дві Сл. Б.) на Різдво, Йордан і Великдень (лише в перший день). — Щоби дати нагоду бути на богослуженню і вислухати Сл. Б. тим, котрі працюють на Різдво, Єпископський Ординаріят дозволяє всім Отцям-душпастирям відправляти Службу Божу на Різдво о півночі.

Диспенза на Великий Піст 1943. р.

Єпископський Ординаріят під ч. 136/42. уділяє диспензу на сиропустний тиждень і великий піст: Позволяється їсти м'ясні страви в усі дні, крім середи і п'ятниці, за відмовленням принаймні 1. "Отче наш" і 1. "Богородице Діво" (Священники мають відмовити псалом 50-ий "Помилуй мя Боже.") —

Належить в своїм часі заголосити вірним піст після нашого обряду і дану диспензу. —

Св. Великодня Сповідь зачинається в неділю сиропустну, а кінчиться в неділю Всіх Святих.

† Василій, Єп.

Письмом з дня 10. вересня 1942. р. затверджено: "Товариство священничої помочі ім. св. Методія" і "Товариство місійне ім. св. Йосафата" та наложено обов'язок всім священникам активно належати до цих товариств, бо цього вимагає так слава Божа, як й добро наше власне. Кожний наш священник-душпастир має обов'язок вписатися до згаданих двох товариств, платити стало вкладку, та щиро співпрацювати для повного їх успіху.

† Василій, Єп.

о. С. Борис.

Педагогічне Підготовання Священника

ЙОГО ПОТРЕБА ПЕРЕДОВСІМ В КАТЕХІЗАЦІ І
ПРОПОВІДНИЦТВІ; МЕТОДИ, СПОСОБИ,
НАПРЯМНІ — ПРИВАТНІ СТУДІЇ

Виголошено на конференції священників в Торонто 29. IV. 1941р.

“Ідіть і навчайте всі народи., навчаючи їх зберігати все, що я вам заповідав.” (Мат. 28, 19-20).

“Священик з Божого покликання й наказу це головний апостол і невтомний поборник виховання. Він проповідає братерство людей, пригадує всім взаїмні обовязки справедливості і євангельської любові, вкінці ж — вказуючи гейби пальцем богатим і вбогим правдиві добра, яких усіма силами слід собі бажати — намагається успокоїти уми, розбурхані господарською і моральною кризою, а тим причиняється в немалій мірі до усунення, або бодай до злагіднення суспільних зударів і терть.”

З повищих слів верховного Голови св. Церкви ясно виринає достоїнство католицького священника. Він має дуже видатний та широкий вплив на суспільне життя. Його слово доходить до всіх людей та несе їм світло підкріплення, роз'яснює й приводить до ладу трудні питання людського життя.

Він має великий і добродійний вплив на віднову обичаїв і успокоення умів. Одним словом, всі добродійства, які християнська суспільність принесла світові, сягають коренем до свого далекого початку — до слова і трудів католицького священника.

Так розуміє Церква звання й ролю священника в світі. Тому й не диво, що зі свого боку Церква все старалася й нині дбає про відповідне виховання священників. В тій цілі вона вибирає найкращі одиниці зпоміж многих, що за покликом Божої ласки бажають посвятитися справі так взнеслій, з великим коштом закладає високі наукові інституції, університети, семінарії, академії, добирає найкращі наукові сили так духовні як і світські, щоб тільки дати своєму священникові найкращу нагоду набути відповідне знання. Бо священник по словам Христа це “сінь землі й світло світа.” Бо священник на поручення Христа Спасителя: “Ідіть і навчайте всі народи..., все що я вам заповідав,” має стати учителем християнської віри й моралі. До того мусить мати належне знання, бо, не може дати, хто сам не має. Він має проповідати, тобто говорити в імені Христа, приносити людям спасення голошенням євангелії, правди й мира тим, що є доброї волі. Священик це отець духовний. Свої духовні діти має провадити й

вчити. Духовне життя починається з віри, а віра зі слухання. З того випливає обов'язок проповідання, зн. навчання, бо "як можуть почути без проповідуючого?" (Рим. 10:14). Щоб як-слід вивязатись з того завдання, священник мусить мати основне знання. В першій мірі конечно є набути знання схолястичної філософії. Ця вічна філософія "потрібна священникові не тільки на те, щоб глибше вникнути в правди віри, але й на те, щоб він міг устерегтись усяких новітніх помилок та щоб у своїх майбутніх дослідах виявив таку бистроту ума, що зміг докладніше відрізнити правду від ложі, ніж ті, що такої філософічної освіти не мають, хочби й мали ширше знання" — Папа Пій XI.

Льогіка виробить снагу ясного думання та скорого й ядерного заключування. Метафізика дасть можливість найтрудніші питання розв'язувати на основі найглибших принципів. Етика буде давати відповіді на всі питання морального життя та збивати всякі закиди модерного світа.

Знання тих філософічних наук це наче вступ-приготовання до студій тих численних наук, що мають спільну назву св. богослов'я.

Святе Письмо, то писане Боже слово, це для священника один з найкращих підручників святої вимови. Вглублюючись в него знаходить він взір найкращого проповідника, який колинебудь був на світі, Ісуса Христа. Священник має проповідати людям то, в що мають вірити та як мають поступати. Тому необхідним є знання догматики, тобто всіх правд, які Бог людям об'явив, а Церква до вірування подає. Моральна теологія подасть йому норми правильного поступовання.

Проповідникові необхідним є знання многих інших наук. Між ними історії Церкви. Там знайде він в її минулім багато доказів на її божественне походження, що утвердить його переконання та зробить відважним та смілим супроти ворогів Церкви. Крім знання св. богослов'я потребує зазізнатись ще й з чисто світськими науками: як суспільне питання, суспільна економія та прочі подібні, щоб опісля у своїх проповідях міг якслід не лиш виложити християнську догму, але дати своїм слухачам вдоволяючі відповіді на різні життєві питання, які нуртують в сучасності та внаслідок несовісних людей відтягають неодного від християнства, мовляв Церква є причиною лиха-кризи, тощо. Щоб бути добрим проповідником, священник мусить пізнати людей, обсервувати, студіювати, одним словом мусить бути добрим психольогом, щоб міг відчути кожне хочби найменше дрожання людського серця, а це зробить його проповідь інтересною й успішною.

Щоб священник став добрим проповідником, щоб міг сповнити надії, які на него Христос й Церква покладають, він мусить старатись ті всі згадані вище науки опанувати. Завдання неабияке тому й приготовання мусить бути належне. Є ріжні знання, але до кожного не треба так довгого приготовання, як до священничого. Тому й підготовчі студії священника тре-

вають довше, як в інших професіях, 5-8 літ. Однак і по скінченні обов'язкових семінарицьких студій, яких Церква від свого священика вимагає, священик не перестає дальше самостійно вчитись, свідомий того, що опустивши семінарицькі мури, він щойно навчився студіювати.

Хто у своїй професії хоче належно сповнити своє завдання, не може обмежитися до того знання, яке набув в часі шкільних студій. Його формування там щойно зачалось, а довершується у великій школі життя. Якщо священик хоче стояти на висоті свого завдання, він конечно мусить продовжати свої студії і збагачувати те, що набув продовж семінарицьких студій. Хто не йде вперед, помало затрачує й те, що вже колись набув. Такий життя закон, що нема в ньому застою, тільки поступ або занепад. Це в однаковій мірі відноситься і до інтелектуального життя. Знання, якого не доповнюється постійно, маліє. Бистра, пливуча вода відсвіжує, а стояча за-багнюється та стає до нічого непридатною. Так і знання треба все відсвіжувати. Крім того наука робить поступи. Багатство людського знання росте зі шаленою швидкістю. Проповідник мусить запізнаватися з новими осягами науки, інакше його знання буде невистарчальне, щоби сповнити своє завдання.

Для того то вчителі, лікарі, суспільні працівники, по скінченні своїх студій беруть додаткові-доповнюючі курси, і то нераз з великою невідгодою для себе а то й зі стратою часу та гроша. Так само й священик мусить поступати. Хоч він не має такої нагоди ходити на свого рода курси, як прочі професіоналісти, однак він має інший спосіб зарадити і доповнити своє знання в різних потрібних йому ділянках через самоформування. Йому навіть не треба так постійно доповнювати своє знання як світському інтелегентові, тому бо його предмет не старіється, ані так скоро не підлягає зміні; йому вистарчить своє знання тільки відновляти та поглиблювати його значення. Для того в його доповнюючих студіях книжка буде вистарчальною. Книжка для священика є не тільки середник, але дуже часто це його товариство і то добірне. Кардинал Гіббонс так каже: "Читач знайде в книжці милого товариша, що збагатить його ум скарбом знання, буде розривкою в його осамітненні, в горю потішить, в сумніві порадить, піддержить у покусі, перестереже перед небезпеками."

Священик повинен мати у своїй бібліотеці підручники, з яких студіював колись в школі. Там він неоднораз підчеркнув, на маргінесі зробив деяку завагу. Коли йому буде потрібно якоїсь справи, він в такій книжці лекше знайде, то заощадить собі багато часу. Його студії мають базуватись і розвиватись з того, що він колись давно вчився. Треба тут замітити, що тепер його студії відбуваються не в той самий спосіб, що колись. Перше він слухав авторитету свого вчителя. Тепер має виявити більше критицизму, тобто має вже сам за себе думати і в той спосіб виробляти свій власний світогляд.

Щодо читання книжок, то треба читати авторів знаних і

випробуваних, що є загально признані в науковім світі. Всіх не може читати, бо часу не стане. Деяких навіть непотрібно буде від дошки до дошки перечитувати; вистарчить собі з них поробити деякі витяги-цитати. Такі цитати для лекшої орієнтації добре є упорядкувати після даної системи, пр. "кард рекорд систем" або системи французької де Фіше.

Часом приходиться довго шукати за доброю книжкою, тому вказаним є мати якогось дорадника в тому. Буває священник досвідніший, більш очитаний, має власну бібліотеку, чи ліпший доступ до других бібліотек. Добре його часто відвідати, поговорити з таким чоловіком. Це має велике значення. В розмові з ним переконуємось про наші браки та збуджується в нас жажда знання. Наше звання каже др. Т. Б. Сканнел належить "до наукових, а радше це комбінація тих-же". Бо священник не тільки голосить правди віри та правила поступовання, але часто має виступати публично в товариствах, тому його образования має бути всесторонне. У всяких товариствах, при всяких нагодах, він має гідно зарепрезентувати свій стан, щоб кожний міг про нього сказати — це правдивий слуга Божий.

о. М. Когут, ЧСВВ.

Новоженці й спосіб поступовання пароха з ними.

Доклад виголошений на конференції священників
у Мондері, Алта, 1. травня, 1941 р.

Вступ.

Супружество від самого початку світа аж до наших часів завсіди мало велике значіння. Сам Бог поблагословив перших подругів Адама й Еву. (Бит. 1, 28). Патріархів та їх супругів Господь Бог особливим способом любив, стеріг та провадив до ціли. (Бит. 9, 1; 10, 1...; 12, 2, 3; 26, 3; 28, 1). Христос перше чудо зробив для супругів в Кані Галилейській. (Ів. 2, 1.). Він навіть уважав за відповідне ту звязь освятити та піднести до гідности Тайни. Св. ап. Павло називає її "великою тайною" та порівнює звязь між мужем а женою зо злукою Христа з Церквою. (Єфесян 5, 32). Св. Вітці від давен-давна завсіди гарні та взнесли науки, проповіді говорили про супружество. Папи (Пій XI Енци. Casti Connubii 31 Dec. 1931; Arcanum Leonis XIII, 10 Feb. 1880.) все згадували про супругів з найбільшою пошаною та все їх благословили, а навіть дарунки роздавали. Тому вельми важним обовязком пароха й в нинішніх

часах є приготовляти новоженців до їх високого та відповідального стану супружества.

Статистика.

Неодин світський чоловік ставить собі питання, чому тепер є так багато розводів? Чому в самих Злучених Державах на шість супружеств, одно кінчиться розводом? Чому розводи що року збільшаються? Статистика показує, що тепер у Німеччині є три рази більше розводів, як було на початку цього століття. У Франції в 1887 р. було 5,797 розводів, а 1913 р. було 16,335. В Англії й Валії 1913 р. було лиш 577 розводів, а дванадцять літ пізніше це є 1925 р. було 2,605. Ці числа є страшні й сумні. Де є причина того всього? Чи цьому можна зарадити? Для нас священників ці цифри повинні бути сильним алярмом. Нашим обовязком є по можности усувати те все, якщо ми хочемо бути добрими робітниками в Христовім винограді.

Причини розводів можуть бути ріжні. Лишаючи збоку гріх, бажання легкого життя, пристрасть, невторопність, ми мусимо сказати, що одна з найбільших причин розводів є незнання, брак поучення від тих, на яких лежить обовязок їх повчити. Родичі занедбують вчити своїх дітей того, що відноситься до їх будучого стану. Діти, що розвиваються, чують гін, наклін до другого пола, природа їх тягне. Невчать родичі — то діти йдуть до зіпсутих хлопців та дівчат, читають невідповідні, сексуальні повісти та книжки, що їхню душу затроюють; кіна показують, як легко можна жити і приходять час, беруть шлюб у суді, перед некаатолицьким священником, пожиють рік, два, посваруться, погніваються, не годні й не хочуть погодитися. Вислід — розвід і новий шлюб, гірший, як перший.

Тому задалегідь ми повинні звернути увагу на молодь. Ми мусимо її собі перше з'єднати, виробити в неї до себе довіря. Треба вчити молодих поки час і не запізно, що то є супружество, хто установив, коли, як Христос підніс його до гідности Тайни. Хто може, повинен, а хто має подружитися? Які є умовини, перешкоди, привілеї, обовязки. Де треба шлюб брати, перед ким, в яким часі? Це все треба вчити підчас проповідей циклевих, або підчас викладів в Народних Домах, в школі вечірній для старших. Як це тяжко, треба поручити їм добрі книжечки, де популярно все те пояснене. Коли священник довідається, що молоді хочуть побратися, має постаратися оголосити оповіди.

Оповіді — Лайснес.

Церква остро приписує парохіві три рази перед шлюбом в неділі, або свята, підчас Служби Божої, або коли є велике число людей, оголошувати оповіди, щоб за той час відкрилися перепони, якщо були б які. Люди звичайно знають молодих до

бре й можуть та повинні донести їх парохіві, щоб опісля не було жалю та нещасливого подружжя і щоб діти без відома родичів не дружилися. Хоч це є тяжкий обов'язок і ціль його взнесла, тут у Канаді, особливо на фармах, майже неможливо оголошувати оповідей в кожній парохії ізза рідкості відправ. І в тій цілі в нашій дієцезії є диспенза. Але це на нас кладе велику відповідальність добре вишукати чи нема яких перешкод. Коли від оповідей є звільнення, то треба від новоженців домагатися лайсенсу, т. зн. свідоцтва від уряду, що їм вільно побиратися й що нема жадних перепон перед урядом. Тут треба добре зазначити, що сам лайсенс не оправдує нас від основного іспиту, чи вони мають які перепони, чи ні. Хочби вони мали лайсенс, а ми знаємо, що вони мають перепони, або неправно його дістали, мусимо їх напімнути, післати по диспензу, або постаратися її для них.

Треба бути обережним з деякими. Нераз прийдуть молоді до шлюбу й кажуть, що стратили, або забули лайсенс взяти. Припис державний є, що не можна дати шлюбу без лайсенсу і те треба заховати, щоб уникнути неприємних наслідків перед урядом.

Протокол.

Як можливо, треба кілька днів перед шлюбом стягнути протокол шлюбний.

Якщо молоді є добре знані парохіві від молодих літ і належать до його парохії, легше це все перевести. Таких парох не потребує багато питати катехизму, про перепони, про місце уродження, побуту, літа і т. д. Але коли є незнані і прийдуть несподівано, без заповідження, треба обережно кожний крок ставити. Отримавши від них лайсенс, парох при двох свідках совісно виповнює формуляр даної провінції. Злишним є тут згадувати, що треба писати ясно, чітко, чорним атраментом та відповісти на всі питання. Зараз також треба це все записати до церковно-метрикальних книжок після поданих вимог.

Потім треба свідків запитатися, чи вони добре знають молодих, чи знають про які перепони, особливо чи молоді є вільного стану, чи неприсилувані, чи не є споріднені, або посячені. Свідки відтак можуть вийти. Священик лишається з молодими й їх питає катехизму. Від його второпности залежить, що й як треба питати й вкінці, (якщо потрібно) як їх повчити.

По однім другім питанні можна довідатися, що молоді знають. Як не знають всього потрібного і як є час, треба навчити те, що є найконечніше, а саме молитви: "Отче наш", "Богородице Діво", Шість правд віри, що є сповідь, св. Причастя, супружество. Треба конче їх переконати, що шлюб не є звичайним собі світським контрактом, але тайною, нерозривною злукою аж до смерті. Як тяжко всього вище згаданого навчити, треба зобов'язати їх, щоб самі або з други-

ми вдома вчилися катехизму, ходили все до церкви, ніколи не опускали проповідей, а навіть від часу до часу прийшли до пароха на науку. Передовсім парох повинен сам переконатися й молодих виразно запитатися, чи вони часом не є присилувані, настрашені родичами, чи другою стороною до шлюбу; чи знають самі про які перешкоди, чи мають який сумнів, яку трудність. Не можна занедбувати також їх повчити, але второпно та обережно про їхні обов'язки, як будучих родичів. Часом деякі новоженці стидаються і тому священник повинен їм пригадати, щоб з такими річами йшли до родичів, читали добрі католицькі книжки, радилися старших, второпних людей, католицьких совісних лікарів. Передовсім треба сказати їм, щоб ніколи нічого не робили проти своєї совісті, не дивилися на других легких подругів та не слухали їх грішних, безбожних, модерних бесід і засад. Тут треба парохів так поступити з новоженцями, щоб вони бачили в нім духовного батька, учителя, приятеля, щоб до нього мали довіря і мали охоту нераз прийти зо своїми труднощами та клопотами. Ця хвиля дуже часто рішає якими вони будуть парохіянами.

Сповідь і св. Причастя.

Перейшовши іспит з молодими, треба пригадати їм, що повинні перед так важним кроком як супружество приступити до св. Тайн та статись учасниками особливішого Божого благословення. Як прийдуть на кілька днів перед шлюбом до священника, парох повинен їм пригадати, щоб приступили до св. Тайн раненько в сам день шлюбу, або підчас Служби Божої, що її вони собі замовили. Деякі, щоб не йти до св. Тайн приходять до шлюбу по обіді около 4 год. Таких треба повчити, і як вони не є натще, принайменше треба їх висповідати. Деякі рано не можуть прийти ізза роботи, чи становиська, що вони займають і тому їх не треба зараз ганьбити чи сварити. Якщо хочуть шлюб брати в неділю, треба настоювати, щоб того дня були на Службі Божій бодай читаній, якщо є.

Перепони, Шлюб.

Що треба робити, як підчас протоколу парох довідався, що є якась перепона? Насамперед не треба тратити голови, але спокійно, розважно переконатися чи дійсно це є правда, чи сумнівна перепона. Дальше, чи вона є того рода, що від неї можна дістати розрешення, диспензу, чи ні. Як не можна, (імпедиментум індиспензабіле), то треба ясно та отверто сказати, щоб розійшлися і як хочуть, можуть з кимсь іншим побратися, що не має тої перепони. Якщо можуть дістати диспензу і не хочуть розходитися, треба постаратися її для них. Тому, що підчас протоколу все є приготовлене до шлюбу, (Омнія парата ад нупціас) то парох повинен, якщо може, повідомити ординарія свого і дістати потрібне розрешення.

Як це неможливе, на підставі кан. 1045; уст 3. "in urgenti necessitate" може сам диспензувати, але лише в случаях скритих, значить, коли ніхто або майже ніхто про ту перепону не знає. Опісля має повідомити єпископа й в метрикальних книжках треба це зазначити. Розуміється, що можна лише диспензувати від таких перепон, від яких Апостольська Столиця звикла це робити.

Щоб улекшити священникові та молодим, що думають колись одружитися, добре було б мати відповідні популярні книжечки. Таких багато є в англійській мові. Варта б їх в нашій мові поширити.

Також великою полекшою було б для кожного священника мати видрукований повний квестіонар, що повинен він узгляднити при супружестві, бо мимоволі ізза інших занять та умучення на деякі річі забуде звернути увагу. Могли би бути подібні до формулярів, що уряд державний має при реґітрації.

Нормою для нас українців, як поступати в случаю, коли новоженці не є того самого греко-католицького обряду — є декрет "Graeci-rutheni ritus," з дня 24 мая, 1930, cf. A.A.S. Vol. XXII, p. 353, арт. 44-45. В главі IV. артикулі 44. читаємо:

"Matrimonium inter Catholicos graeco-ruthenos et Latinos non prohibentur; sed ad vitanda incommoda, quae ex rituum diversitate in familiis evenire solent, uxor, in ineundo matrimonio aut eo durante, ad ritum viri transire potest. Matrimonio autem soluto, assumendi proprii ritus originis libera est ei potestas."

Тут треба звернути увагу, що жінці дається свободу прийняти обряд мужа разом зо всіма дітьми чито вже в подружжю (матрімонію дуранте), чито перед шлюбом (матрімонію інеундо). Для сеї зміни обряду не треба ніяких спеціальних позволень (зі сторони церковних властей). По смерті мужа жінка може, якщо хоче, повернути до свого первісного обряду. (гл. кан. 98 уст. 4; Нива ч. 11, річник 16 (1921), сторона 344-345). Арт. 45. каже:

Matrimonia tum inter fideles graeco-ruthenos, tum inter fideles mixti ritus, servata forma decreti "Ne Temere" contrahi debent, ac proinde pro regula coram sponsae paracho celebrentur, nisi aliqua iusta causa excuset.

Незнання цього артикулу може нераз викликати колізію межі латинським, а нашим клиром, а саме, котрий парох має право дати шлюб чи parochus sponsi чи sponsae. Канон 1097, уступ 2 каже:

"Matrimonium autem catholicorum mixti ritus, nisi aliud particulari iure cautum sit, in ritu viri et coram eiusden paracho sunt celebranda.

Якщо латинські священники не знають про цей декрет: "Graeci-rutheni ritus," то треба їм пригадати і що "particulari iure cautum est," що "pro regula coram sponsae paracho celebrentur (matrimonia,) nisi aliqua iusta causa excuset. (art. 45).

Якщо у данім випадку молода є латинського обряду, а

молодий є греко-католицького і приходять до нас до шлюбу, їх треба повчити про дані приписи, а в крайнім випадку, якщо не хочуть йти до латинського священика, треба дістати від нього або від єпископа потрібне дозволення. На жаль часто трапляється, що деякі латинські парохи не числяться з тим розпорядженням. З того слідує, що ми можемо триматися так званої “окульте компензаціоніс”, а як ні, повідомити Ординарія про переступлення і не заховання права.

Декрет “Не темере” каже, що лиш ті шлюби є важні, що відбуваються в присутности пароха, чи єпископа, або перед делегованим ними священиком і двома свідками.

Парох може делегувати другого священика, але він має бути добре означений “детермінатус” і до означеного супружжя. Делегувати може лиш тоді, коли сам вже зробив, що право від нього вимагає, або поручить йому все конечне зробити.

Тут в Канаді часом трапляється, що новоженці або не знають, або вже забули по українськи, або беруть мішаний шлюб з англійцем і тому може бути трудність щодо присяги. Добре мати формулку й передшлюбні питання переложені на англійську мову, щоб вони розуміли, що кажуть і присягають. Щодо молитов, треба відправляти їх у наших обрядах, як звичайно. Розуміється, коли є бесіда про мішаний шлюб, тоді мусить бути запевнення що умовини “cautiones” будуть заховані, а відтак постаратись о диспензу.

Щодо самого обряду супружества треба триматися нашого требника. Нічого свого не додавати ані не віднимати. Треба триматися однообразности.

Щодо вінців це можна б сказати. Де по церквах вони є, треба їх уживати та накладати, бо вони, мають своє гарне значіння. Як де нема, можна людям сказати, щоби мали свої вінці, чито лаврові, чито з цвітів. По шлюбі можуть собі взяти їх на памятку. Нераз бляшані вінці є за великі, або замалі й через те справляють неприємність новоженцям. На це парох повинен звернути увагу перед часом і повчити молодих, як і що мають робити підчас шлюбу.

Час, місце, желання.

Щодо часу треба взяти під увагу пору дня та заказані часи, пости. У деяких краях та околицях і містах шлюб взятий вечером о 10 годині буде неважний перед урядом. Це треба мати на увазі, щоб не мати неприємностей. Щодо посту та заказаних часів, це треба так розуміти, що тоді невільно робити весілля з музикою. Тихий шлюб, значить, без музики та забави можна і в пості дати та поблагословити. Також треба вистерігатися і не давати шлюбу поза парохіяльною церквою, якщо вона є близько, (хіба є дуже важна причина) тоді можна б дати в домі, але про це повинен би знати ординарій.

Щодо желання в церкві, на мою думку, треба бути обережним. Якщо новоженці є вельми заслужені в парохії, при церкві і можна сподіватися, що вони та присутні скористають,

тоді можна їм сказати кілька повчаючих слів і при тій нагоді пожелати їм Божого благословенства та Його опіки і т.д.

Грошева справа.

Щодо грошей, треба так поступати, щоби не виглядало, що священникові лише розходиться о гроші. Важніше є, щоб молоді були добре приготовлені до так взнеслого стану, та достойно подружилися і в тій св. Тайні витревали. Правда, священникові належиться стипендія за його труд і тому треба триматися такси дієцезальної. Звичайно кожний жених, якщо може дати на інші річі, може і повинен заплатити за шлюб. Часом трапляється бідний, такому можна дещо подарувати, або сказати, що як Бог допоможе йому, щоби дав пізніше. Такий правдоподібно відійде піднесений, заохочений й буде добрим парохіянином.

Закінчення.

Можемо тішитися, що в нашому народі люди високо собі цінять подружний стан і що в нас нема багато розводів так як в інших народів. Проте тим більше ми повинні всіми силами працювати, щоб ще ліпше було, щоб наші люди не набрались від других тої страшної зарази, що з дня на день шириться: через розводи, через фальшиві засади, як білу смерть (—Birth Control—). Памятаймо, що де завчасу провідники звернули увагу на причини й їх усунули, заціпили добрі, здорові засади, там є добробут, нарід є сильний і здоровий; там є згода в родині, там є мир і тишина. Такий нарід росте Богові на славу, Церкві на радість, а собі на щастя.

Заохотімся отже до праці, солідної, витревалої, над втриманням важних і здорових подруж у народі, а це певно принесе обильні овочі на цім світі, а ще більше в будучім.

Хроніка Дієцезії

1942.

12. квітня. Їх Преосвященство висвятили діяконів Василя Філевича і Андрея Хорунжого на священників в церкві св. ап. Петра і Павла в Мондері, Алта.

18. квітня. Преосвященний уділили богословам ЧСВВ діяконських свячень: Севастіанові Курилові, Пахомієві Дидикові, Володимирові Шевчукові, Вікторові Сороці і Епіфанієві Пашакові, в Мондері, Алта.

19. квітня. Їх Преосвященство уділили нищих свячень в Мондері Еміліянові Фикові і Стефанові Явному, богословам.

1. травня. Їх Преосвященство вернули зі шпиталю в Мондері до Вінніпегу.

31. травня. Їх Преосвященство висвятили діякона Володимира Пшика на священника в церкві св. Николая в Вінніпегу.

4. липня. Їх Преосвященство Кир Василій взяли участь в Ювілею Сестер Непор. Зач. в Словтсбургу, у Злуч. Державах.

26. липня. Їх Преосвященство відправили Службу Божу в новій церкві св. Володимира і Ольги в Вінніпегу та висвятили на діяконів Йосифа Кормила і Ярослава Головатого.

4. серпня. Ювілейні торжества Преосвященого Кир Василя Ладика, з нагоди Їх 30-ліття священства, в Вінніпегу, в яких взяли участь 31. священників з різних сторін Канади.

31. серпня до 4 вересня. Духовні вправи для дієцезального священства в Йорктоні, Саск., під проводом Впр. О. Г. Шишковича. Взяло участь 31. священників. —

Засновано нове "Товариство помочі церквам і місіям ім. св. Йосафата," як також Товариство "священничої помочі ім. св. Методія." Оба товариства затверджено письмом Орд. 88/42. дня 10. вересня, 1942.

22. жовтня. Їх Преосвященство Кир Василій взяли участь у священнях Єпископа-Помічника А. Сенишина, як другий Вспів-святитель, в церкві св. Николая, в Шикаго, Ілл. ЗДПА.

25. жовтня. Їх Преосвященство були присутні на першій Архієрейській Службі Божій Єпископа-Помічника Амвросія Сенишина, в Шикаго, Ілл.

21. листопада. Преосв. Кир Амвросій Сенишин відвідав Мондер, Алта. та відправив Арх. Службу Божу в церкві св. Ап. Петра і Павла.

22. листопада. Преосвящений А. Сенишин відправив Архієрейську Службу Божу в церкві св. Йосафата в Едмонтоні, Алта, та уділив нищих свячень питомцям Вол. Фарині і Фр. Бідулці.

29. листопада. Їх Преосвященство Кир Амвросій Сенишин, відправив Арх. Сл. Б. в церкві св. Николая в Вінніпегу, на котрій був присутній й Преосв. Кир Василій.

В 1942 р. парохія Воскресення в Давфіні, Ман. і парохія св. Василя, в Реджайні. Саск. купили дома для священника (рези денцію). Також парохія св. Духа в Бруклендс, Ман., збудовала нову резиденцію.

З кінцем року 1942. наша Дієцезія числить 104 священників, 8. діяконів і 10 дієцезальних питомців.

"Пастирське Слово" з нагоди 50-літнього Ювілею оснування Згромадження Сестер Служебниць Неп. Зач. поміщено в "Укр. Вістях" в числі 17. з 28 квітня 1942 р.